

Kjøbstadmøllernes Interesse, uden at der kan anføres en eneste retfærdiggørende Grund derfor. Vilde de Herrer see efter, hvorledes den hidtilværende Tilstand i Kjøbstæderne har været, da skulle De finde en Haardhed og en Strengthed i disse Forhold, hvortil der neppe vil kunne findes Mage, og denne Tilstand vil man nu opretholde i Kjøbstadmøllernes Interesse. Man vil saaledes finde, at det i Consumtionsloven er forbudt at male og grotte al Slags Korn af saadan Art, hvorpaa Consumtionsafgift hviler, og enhver Kornart, som forbruges til Brændevinsbrænden, paa andre Steder end paa de offentlige Møller. Som Følge deraf er det forbudt i Kjøbstæderne at have nogensomhelst Art Haandqværn eller andre Maleindretninger end de offentlige Møller, og, naar man vil eftersee den ældre Consumtionslovgivning, vil man finde, med hvilken Omhyggelighed det er foreskrevet, at der ikke maa være andre Dværne end smaa Sennepsqværne, og det endda under den Betingelse, at der alene bliver malet Sennep paa disse Dværne. Det er den nærværende Tilstand i Kjøbstæderne; der maa aldeles Intet males, uden paa de offentlige Møller. Men dertil er dog knyttet en overordentlig let Afgang til at oprette Møller i Kjøbstæderne; saavel i den seneste Consumtionslov, som i den Lovgivning, der ligger 100 Aar tilbage, er der vel ikke ligefrem givet Frihed til at anlægge Møller i Kjøbstæderne, men det er dog antydet, at Agangen hertil vilde være overordentlig let. Det er sagt, at hvis Noget ønsker at oprette nye Møller i Kjøbstæderne, da kan man derom indgive Ansøgning og senere forevise Bevillingen for de Opsynshavende ved Consumtionsvæsenet, hvoraf fremgaaer, at Lovgivningens Hensigt med at bringe Formalingen under offentlig Control alene har været Hensynet til Beskatningen, ikke Møllernes Interesse. Fra de lovbestemte Regler har nu Regjeringen hidtil kunnet gøre Undtagelser, men disse Undtagelser maa den, efter denne Lov, naar den udkommer, ikke mere gøre. Jeg skal senere godtgjøre dette, naar jeg kommer til det specielle Punkt om Brændevinsbrænden. Nu siges der: disse Kjøbstadmøllere have en retlig Fordring paa at blive hjulpe i denne

Overgangsperiode, de ere i en daarlig Tilstand nu, de kunne ikke gaae den Periode, som forestaaer dem, igjennem uden Hjælp, og denne Hjælp skal ydes dem ved saadan en mærkbar Begunstigelse som den, § 6 indeholder, hvortil man ikke finder noget Tilsvarende i den hidtil bestaaende Lovgivning, nemlig at de skulde være fortrinnsvis berettigede til enhver Maleindretning, som Noget vil opføre i Kjøbstæderne. Men, hvorfor skulle vi hjælpe Kjøbstadmøllerne, fordi de ere blevne frie for Consumtionen? Er det begrundet i Ophævelsen af Consumtion, at de, som en året Rigsdagsmand sagde, male sig i Jyd? Er det, fordi Skildvagten ikke mere staaer og passer paa dem? Kunne vi gøre derved? Grunden til, at de gamle Kjøbstadmøller have lidt et Tab, ligger deri, at der er Folk, som have opfundet Dampkraftens Anvendelse; man kan paavise, at den Synkning, som er indtraadt i deres Værdi, er indtraadt længe før Consumtionens Ophævelse; den hidrører fra den Tid, da Dampmøllerne opstode ved Siden af de andre Møller, som ikke kunne concurrere med dem, og som, fordi mange Veirmøller ere anlagte paa høie Steder, derved ere forhindrede fra at benytte Vandkraften. Det er et uheldigt Forhold for de nærværende Veirmøller, men det har bestaaet længe, og er udviklet gjennem en Række af Aar; de ere successive sunkne i Værdi, og dette vil man nu have ved at give dem en unaturlig Begunstigelse i denne Overgangsperiode. Det er aldeles vist, at dette Lovudkast ikke vil blive til Fordærvelse for Kjøbstadmøllerne, men at det tværtimod vil blive dem til Begunstigelse. Nu siger den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds (Tscherning): vi skulle begunstige dem ligesom vi begunstigede Frihartfornseierne og ligesom vi begunstigede Bagerne; men den ærede Rigsdagsmand tager derved aldeles feil; thi der var netop meget Mere, der talte til Fordeel for Bagerne, end der taler til Fordeel for Møllerne. Der forelaa nemlig en officiel Udtalelse fra Regjeringen, hvorefter Bagerne kunde troe, at de havde en Ret; men noget Saadant finder ikke Sted med Hensyn til Møllerne, og naagt dette var Tilfældet, gavede vi dog ikke Bagerne den Begunstigelse, som der nu efter